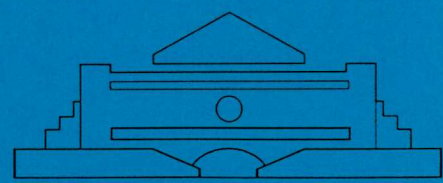

S
U
M
M
A
R
I
A

I
U
R
I
D
I
C
A

S
U
M
M
A
R
I
A

I
U
R
I
D
I
C
A

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

PARLAMENDIINFO KESKUS

2/2002

Valik ülevaateid
välisajakirjanduses
ilmunud artiklitest.
Uued raamatud Eesti
Rahvusraamatukogus

SISUKORD

SUVERÄÄNSUSE TEISENEMISEST	3
Dora Kostakopoulou. Floating sovereignty: a pathology or a necessary means of state evolution?	
KOHTULIK KONTROLL EUROOPA LIIDU ÕIGUSES	3
Jürgen Schwarze. Judicial review in EC law – some reflections on the origins and the actual legal situation	
ÕIGLANE MENETLUS EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDES	4
Libor Drabek. A fair hearing before EC institutions	
TÖÖVÄGIVALD. KUIDAS END KAITSTA?	5
Kerstin Reiserer; Thomas Lemke. Verbessertes Rechtsschutz für Mobbingopfer – Handlungsmöglichkeiten der Betroffenen	
VENEMAA TSIVILKOODEKS: ESINDUS JA VOLITUS	6
G. N. Budneva. The Civil Code of the Russian Federation: issues of representation and power of attorney	
AUSTRAALIA PEREKONNASEADUS	7
Margaret Harrison. Australia's Family Law Act: the first twenty-five years	
GEENIUURINGUTE REGULEERIMISEST EESTIS	8
Tarmo Sild; Tambet Mullari. Population based genetic research: Estonian answer to the legal challenge	
PATSIENDI ÕIGUSED : valiknimestik	9
UUED ÕIGUSRAAMATUD EESTI RAHVUSRAAMATUKOGUS	21

Summaria Iuridica võrguväljaanne: <http://www.nlib.ee/anded/iand.html>

Kirjandusnimestikud koostanud Maia Ruttu ja Katrin Ordlik, ülevaated kirjutanud Tiia Melts, Karmen Visnapuu, Küllike Maurer

Väljaande koostanud Küllike Maurer

Ettepanekud ja kommentaarid: kyllike@nlib.ee

SUVERÄÄNSUSE TEISENEMISEST

Dora Kostakopoulou

Floating sovereignty: a pathology or a necessary means of state evolution?

Oxford Journal of Legal Studies. Vol. 22 (2002) no. 1, p. 135-156.

Artiklis käsitletakse suveräänsuse mõiste arengut ning arutletakse selle teisenemisvõimaluste üle.

Ajalooliselt on suveräänsus olnud nii riiklikus kui ka rahvusvahelises poliitikas keskne printsiip. Ent viimase 20 aasta jooksul on ilmnenud traditsioonilise suveräänsuskäsitluse ebaselgus ja vastuolulisus. Suveräänsele riigile avaldavad survet globaliseerumisprotsessid ja tehnoloogia areng, samuti riigiüleste organisatsioonide ja koostöövormide areng. See on viinud diskussioonini suveräänsuse olemuse ja tuleviku üle. Osa autoreid on seisukohal, et suveräänsus kui poliitikaelu mõiste ja tööhüpotees tuleks säilitada, teised leiavad, et suveräänsuse mõiste on iganenud. Artikli autor ei poolda kumbagi seisukohta, vaid peab suveräänsust liikuvaks mõisteks, mille tähendus on aja jooksul teisenenud ning suveräänsus ei ole enam riigi olemasolu vältimatuks eelduseks.

Artikli autor püstitab neli teesi:

- 1) ajalooline seotus riiklusega muudab suveräänsuse mõiste kasutamise sobimatuks teiste poliitiliste organisatsioonide puhul;
- 2) ehkki riik on olnud suveräänsuse eeltingimus, ei ole suveräänsus riigi arenguks enam vajalik;
- 3) suveräänsuse traditsioonilist ideoloogilist funktsiooni – riigivõimu legitimeerimist – saaksid täita põhimõtted, mis seaksid valitsemise tõhususe ettepoole territoriaalsest ulatusest ning demokraatia huvid kõrgemale rahvuslikest;
- 4) riik ei ole enam positsioonil, kus ta saaks oma kodanikelt lojaalsust nõuda, vaid ta peab seda ostma oma suutlikkusega rahuldada ühiskonna vajadusi.

Artikkel koosneb kolmest jaost. Esimeses vaadeldakse suveräänsuse ajaloolisi kontseptsioone, teises jaos näidatakse nende kohaldamatust selliste mittesuveräänsete poliitiliste nähtuste suhtes nagu devolutsioon Suurbritannias ja Euroopa Liit. Kolmandas jaos kirjeldatakse liikuva suveräänsuse kontseptsiooni. Näidatakse, et traditsiooniliselt riigi ainupädevuses olnud valdkondades – kodakondsus, migratsioonipoliitika ning välis- ja julgeolekupoliitika – osa pädevuse loovutamine ei muuda riike vähem suveräänseks, vaid pigem suurendab nende autoriteeti, parandades nende suutlikkust olulisi funktsioone täita.

Refereerinud Küllike Maurer

KOHTULIK KONTROLL EUROOPA LIIDU ÕIGUSES

Jürgen Schwarze

Judicial review in EC law – some reflections on the origins and the actual legal situation

International & Comparative Law Quarterly. Vol. 51 (2002) January, p. 17–34.

Artiklis käsitletakse kohtulikku kontrolli Euroopa Liidu õiguses, Euroopa Ühenduste Kohtu suhteid liikmesriikide kõrgemate kohtutega ning EL õiguse ja liimesriikide õiguskordade vastastikust mõju.

Algusest peale on Euroopa Liit olnud mitte üksnes majanduslik ja poliitiline organisatsioon, vaid ka õigusruum. Ühtse õigusruumi realiseerumine oleneb suuresti õiguskaitse tagatusest ja kohtuliku kontrolli ulatusest. Kohtulik kontroll on vahend, millega tagatakse EL institutsioonide ja liikmesriikide pädevuse tasakaal ning üksikisiku õiguste kaitse. Seega on Euroopa Ühenduste Kohut reguleerivad normid ja selle kohtupraktika EL õiguskorra arengu põhitegurid.

Kohtuliku kontrolli süsteemi kujundamisel võeti eeskujuks Prantsuse halduskohtumenetlus. Seda kinnitavad näiteks Euroopa Ühenduse asutamislepingu artikli 230 teises lõikes sätestatud kaebuse alused: pädevuse puudumine, olulise menetlusnormi rikkumine, EÜ lepingu või selle rakendusnormi rikkumine või võimu kuritarvitamine. Siin järgib EL õigus Prantsuse mudelit nii ilmselt, et Euroopa Kohut võib pidada Prantsuse *Conseil d'Etat* järeltulijaks.

Uue õiguskorra ja kohtuliku kontrolli süsteemi väljakujundamisel on Euroopa Kohtul olnud oluline roll.

EL õigus on olnud tihedalt seotud liikmesriikide õiguse ning rahvusvahelise avaliku õigusega. Lünkade korral EL õiguses on Euroopa Kohus lähtunud liikmesriikide õiguse üldprintsiipidest.

Algusaastatel mõjutasid EÜ õigust Mandri-Euroopa õigussüsteemid, kuid pärast Suurbritannia liitumist 1973. aastal on suurenenud Inglise õigussüsteemi mõju, mis on rikastanud kujunevat uut õiguskorda. Eriti suur on Inglise õiguse mõju olnud põhiõiguste protsessuaalsete tagatiste puhul.

Märkimisväärne on asjaolu, et algusest peale on Euroopa Kohus tõlgendanud üldsõnalisi või ebaselgeid sätteid viisil, mis tagab tõhusaima kaitse üksikisikutele.

Problemaatiline on olnud Euroopa Kohtu vahekord liikmesriikide kohtutega, eelkõige konstitutsioonikohtutega. Kui nõustuda kohtujurist Lagrange'i seisukohaga, et asutamislepinguid võib õiguslikus mõttes pidada põhiseaduseks ja Euroopa Kohut järelikult konstitutsioonikohtuks, tekib õigustatud küsimus, millises vahekorras on Euroopa konstitutsiooniõigus liikmesriikide konstitutsiooniõigusega. Selle küsimuse üle arutlemisel kasutab artikli autor näitena Saksamaa konstitutsioonikohtu otsuseid. Varasemates lahendites on Saksamaa konstitutsioonikohus deklareerinud, et kõrgeim põhiseaduslikkuse järelevalve EL aktide üle kuulub talle, kuid hilisemates otsustes on ta olnud valmis tunnustama EL õiguse ülimuslikkust ning loobuma EL aktide kohtulikust kontrollist seni, kuni EL tagab inimõiguste kaitse samal tasemel, nagu seda näeb ette Saksa põhiseadus. Saksa põhiseaduse artikkel 23, mis reguleerib pädevuse delegeerimist EL-le, sätestab otsesõnu, et põhiõiguste kaitse EL tasandil peab olema võrdväärne Saksa põhiseaduses ettenähtuga, s.t et kokkulangevus kõigis üksikasjades ei ole vajalik.

Artikli autor leiab, et Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute koostöö on märgatavalt suurenenud.

Autor prognoosib, et EL õiguse ja siseriikliku konstitutsiooniõiguse vastastikune mõju saab eelkõige kohtuliku kontrolli alal olema väga huvitav. Võimalikke vastuolusid vähendab see, et EL õiguse suurenev mõju on viinud paljude siseriikliku õiguse valdkondade euroopastumiseni. Seda on kinnitanud ka hiljutine uurimisprojekt, mille viisid artikli autori juhtimisel läbi kuue liikmesriigi õigusteadlased. Uurimusest selgus, et siseriiklik konstitutsiooniõigus ei takistaks EL süvenevat integreerumist, kui selleks on olemas poliitiline tahe. Ent vähemalt Saksamaal soovitakse, et Euroopa edasise integreerumise jaoks kehtestataks täpsem konstitutsiooniline raamistik. Selle võiks konstitutsioonilise lepingu kujul välja töötada järgmine valitsustevaheline konverents, mis toimub 2004. aastal. Konstitutsioonilisel lepingul peaks olema kaks sammu: täpne pädevuse piiritlemine eri poliitiliste tasandite vahel (EL, liikmesriigid, liikmesriikide regionaalüksused) ning põhiõiguste harta integreerimine EL õiguskorda.

Refereerinud Küllike Maurer

ÕIGLANE MENETLUS EUROOPA LIIDU INSTITUTSIOONIDES

Libor Drabek

A fair hearing before EC institutions

European Review of Private Law. Vol. 9 (2001) no. 4, p. 529–563.

Artiklis käsitletakse eraõiguslike isikute kaitset Euroopa Ühenduse õiguse rakendamisel institutsioonide poolt. Analüüsitakse eraisikutest menetluspoolte protsessuaalseid tagatiseid, eelkõige õigust asja õiglasele arutamisele.

Autor määratleb kõnealuse õiguse juriidilise aluse, samuti tingimused, millistel EÜ institutsioonid on seda kohaldanud. Eritähelepanu pööratakse konkurentsieskirjadele ja riigiabile, arutledes sellealase kohtupraktika ja asjakohaste õigusaktide üle. Pärast seda, kui autor on määratlenud, milline on õiguse asja õiglasele arutamisele olemus ja kohaldatavus, asub ta käsitlema nimetatud õiguse konkreetseid aspekte, näiteks õigust mitte tunnustada enda vastu ja õigust asja menetlemisele mõistliku aja jooksul.

Viimasena tõstatatakse küsimus, kas eraisikutel on võimalik õiglase menetluse tagamiseks pöörduda EÜ kohtutesse. Sellega seoses on vaatluse all eraisikute *locus standi* konkurentsi- ja riigiabiküsimustes EÜ kohtute poole pöördumisel.

Õiglase arutamise üldküsimustele pühendatud jaos on vaatluse all Euroopa Komisjonis toimuva menetluse olemus. Eriti konkurentsiasjadega seoses on komisjonimenetlusele suurt tähelepanu pööratud, kuivõrd menetluse tulemusel võidakse määrata suured trahvid. Komisjon peab järgima protsessuaalseid tagatisi, mis on ette nähtud EL õigusega, kusjuures arvestada tuleb mitte üksnes õigusaktide sätteid, vaid ka Euroopa Kohtu pretsedendiõigust.

Euroopa Kohus on lähtudes liikmesriikide õigusprintsipiidest leidnud, et õigus asja õiglasele arutamisele on ühenduse õiguse põhiprintsiipi, mida tuleb alati austada. Õiglase arutamise nõue eeldab, et asjaomasele isikule antaks võimalus esitada oma seisukoht. Selline tagatis peab kehtima kõigis menetlustes, kus võidakse rakendada sanktsioone. Artiklis käsitletakse menetluse erisusi konkurentsi- ja riigiabiasjades, samuti seda, millises menetluse staadiumis ja millisel menetlusosalisel on õigus oma seisukoht esitada. Õigus esitada oma seisukoht on igal juhul isikul, kelle vastu on menetlus suunatud. Asja algatajal on seisukoha esitamise õigus juhul, kui see on konkreetsete EL õigusaktidega ette nähtud. Konkurentsi ja riigiabi valdkonnas on seisukoha esitamise õigus ka kolmandatel isikutel. Neis valdkondades kehtivad ka küllalt suured edasikaebevõimalused.

Inimõiguste konventsiooni artikli 6 nõuded on täidetud, kui isik saab oma huve riivava haldusotsuse peale kaevata kohtusse. Eraõiguslikel isikutel on EÜ aktide peale võimalik esitada Euroopa Kohtusse tühisushagi akti kehtetukstunnistamiseks või institutsiooni tegevusetuse vaidlustamise hagi. Vastava hagi võivad Euroopa Kohtusse esitada isikud, kes on vaidlusaluse akti adressaadid või potentsiaalsed adressaadid. Kolmandatel isikutel on kaebeõigus vaid juhul, kui akt neid otseselt ja isiklikult puudutab. Artiklis vaadeldakse lähemalt tingimusi, mille esinemisel on Euroopa Kohus kolmandate isikute kaebeõigust tunnustanud.

Refereerinud Küllike Maurer

TÖÖVÄGIVALD. KUIDAS END KAITSTA?

Kerstin Reiserer; Thomas Lemke

Verbesserter Rechtsschutz für Mobbingopfer – Handlungsmöglichkeiten der Betroffenen

Monatsschrift für Deutsches Recht (2002) Nr. 5, S. 249–254.

Artiklis vaadeldakse töövägivalda, ahistamis- ehk tagakiusamisjuhtumeid töökohal ning püütakse õiguslikust aspektist määratleda mõiste sisu ja anda käitumisjuhiseid töövägivalla ohvritele.

Töövägivald on Saksamaal üha suurenev probleem. Töövägivalla ohvrite arv ulatub 1,5 miljonini ning töövägivallast põhjustatud aastast tootmiskadu hinnatakse 2,5 miljardile DEM-ile. Samuti loetakse töövägivalda 10% enesetapujuhtumite põhjuseks. Töökohtud (sks. k. *Arbeitsgericht* = töökohus, eesti k. töövaidluskomisjonid) puutuvad selle probleemiga sageli kokku. Keeruline on aga eelkõige töövägivallajuhtude väljaselgitamine, nende usaldusväärse määramine ja üldaktsepteeritavate käitumisviiside tunnustamine.

Hiljuti võttis Tüüringi Liidumaa Töökohus (LAG Thüringen, edaspidi lühendina eesti k. TLT) otsuse, mis väljendab seisukohta töövägivalla mõiste defineerimisel ja püüab ohvrite jaoks lihtsustada

tõendusmaterjalide esitamist. TLT järgi on töövägivald tagakiusav, türanniseeriv ja diskrimineeriv käitumine, mis reeglina sõltuvalt viisist ja teostusest haavab ohvri isikuõigusi, au või tervislikku seisundit.

Töövägivald puudutab nii töötajaid kui tööandjaid, kuna ohvriks võivad sattuda mõlema poole esindajad. Sagedasemad töövägivalda avaldumisvormid on teise inimese eiramine; tõrjumine; kõnemaneeeri, hääletooni või kõnnaku matkimine pahatahtlikel eesmärkidel; seksuaalne ahistamine (ka verbaalne); mõttetute või inimese kompetentsi ületavate tööülesannete andmine, et teda diskrediteerida; samuti sundimine tervistkahjustavate ülesannete täitmisele või ähvardamine kehalise vägivalda kasutamisega.

Artiklis tuuakse välja võimalikud käitumisjuhised enese kaitsmiseks.

Töötajal on õigus:

- esitada kaebus ettevõtte vastavatele organitele;
- keelduda tööülesande täitmisest hüvituskohustuseta, kui tööandja on teadlik ahistamisest, kuid pole midagi ette võtnud või on abinõud osutunud ebapiisavaks;
- esitada omaalgatuslikult avaldus töölt lahkumiseks. See jääb sageli töötajale ainsaks võimaluseks, kui tööandja ei ole valmis või võimeline olukorda lahendama;
- nõuda tööandjalt kahjutasu.

Tööandjal on õigus:

- teha vägivallatsevale töötajale noomitus või hoiatus;
- viia ta teisele tööle või teise osakonda;
- vallandada töötaja, kui ülalnimetatud abinõud pole andnud tulemust;
- nõuda töötajalt kahjutasu, kui töötaja tegevus on tööandjale tekitanud materiaalselt kahju.

Lisaks toob artikkel ära ka käitumisjuhised ettevõtte nõukogule töövägivallajuhtumite lahendamisel ettevõttes.

Vaidluste lahendamiseks või abinõude rakendamiseks tuleb nii tööandjal kui töötajal esitada tõendusmaterjali. See pole aga alati lihtne, kuna vaid nemad või vägivallatsejad osutuvad tunnistajateks.

Tulevikus, kui TLT poolt esitatud materjal heaks kiidetakse ning töövägivald juriidiliselt määratletakse, piisab vaid ahistaja käitumise kvalifitseerimisest isikuõiguste või mõne teise kaitstud õiguse rikkumisena. Sellega seoses suureneb töövägivallaohvrite õiguskaitse.

Refereerinud Tiia Melts

VENEMAA TSIVIILKOODEKS: ESINDUS JA VOLITUS

G. N. Budneva

The Civil Code of the Russian Federation: issues of representation and power of attorney

Review of Central and East European Law. Vol. 26 (2000) no. 1, p. 35–47.

Erinevate majandussuhete praktikas on esinduse ja volituse instituudid laialdaselt kasutusel. Kontinentaal-Euroopa õigussüsteemis on eelpool nimetatud instituudid reguleeritud seadustega, Anglo-Ameerika õigussüsteemis aga konkreetsete lepingutega. Rahvusvahelises kaubanduses ühtlustatakse erinevate õigussüsteemide vahelist regulatsiooni rahvusvaheliste lepingutega. Antud artikkel käsitleb esinduse ja volituse regulatsiooni Venemaal.

Artiklist selgub, et esinduse instituut on tunduvalt muutunud seoses majandustehingute suurenemisega. Siinkohal tuuakse välja mitmed uued regulatsioonid, mis puudutavad just majandussuhteid. Venemaa tsiviilkoodeksi (TsK) artikkel 184 reguleerib näiteks esindust ärisuhetes ja lubab esindajal lepinguliselt esindada erinevate poolte huve. TsK II osa artikli 182 kohaselt ei saa esindajaks olla isik, kes asub läbirääkimistesse tulevikus tehtava tehingu osas. Seega on oluline kontrollida isiku volitusi, kes tegutseb teise isiku nimel. TsK artikkel 183 kaitseb ka kolmandate isikute huve ja sätestab, et kui tehing on sõlmitud selleks volitamata isiku poolt, loetakse tehing tehtuks isikute vahel, kes selle reaalselt tegid. Seega volitamata isik omandab kõik tehingu poole õigused ja kohustused. Ainult isiku heakskiidul, kelle nimel volitamata isik tehingu tegi, saab see isik üheks tehingu pooleks.

TsK artikkel 185 reguleerib volitust, millest tuleneb esindus. Volikiri on kirjalik volitus, mis antakse ühelt isikult teisele esindamiseks suhetes kolmandate isikutega. Volitamine on ühepoolne tehing, seega ei nõua see lepingut esindajaga. Volitada võib ka kolmandat isikut, kas siis esindaja või otse esindatava poolt. Volituse maksimaalseks kehtivusajaks on 3 aastat. Kui volikirjas volituste tähtaega määratletud ei ole, loetakse volikiri kehtivaks vaid ühe aasta.

Artikli lõpus on ära toodud Moskva Kõrgema Vahekohtu (Supreme Arbitration Court of the Russian Federation – Высший Арбитражный Суд Российской Федерации) ja Moskva Rahvusvahelise Kaubandus-Tööstuskoja Vahekohtu (Moscow International Court of Commercial Arbitration – Международный коммерческий арбитражный суд при ТПП РФ) lahendid volituste ületamise kohta.

Refereerinud Karmen Visnapuu

AUSTRAALIA PEREKONNASEADUS

Margaret Harrison

Australia's Family Law Act: the first twenty-five years

International Journal of Law, Policy and the Family. Vol. 16 (2002) no. 1, p. 1–21.

Uue perekonnaseaduse vastuvõtmisega 1975. aastal hakkasid Austraalias kehtima uued põhimõtted abielulahutuse küsimustes. Kõige olulisemad muudatused olid Austraalia perekonnanakohtu loomine ja loobumine süüdlase määramisest abielu purunemisel. Artikkel juhatab sisse Austraalia uuele perekonnaseadusele pühendatud ajakirjanumbri, mis sisaldab järgmisi küsimusi käsitlevaid artikleid: lastekaitse, lahutatud vanemate suhted lastega, lahutuse finantsaspektid, eelabieli leping. Vaadeldavas artiklis käsitletakse uue perekonnaseaduse eeltingimusi, kirjeldatakse uue seaduse põhisisu ja perekonnakohtu, samuti reguleeritava valdkonna pidevast muutumisest tekkivaid probleeme.

5. jaanuaril 1976 jõustunud perekonnaseadusega kehtestatud olulisimad muudatused olid abielu lahutamisel loobumine süü arvestamisest olulise tegurina ning perekonnanakohtu kui föderaalise erikohtu loomine. Uus perekonnaseadus võimaldab otsustada abielulahutuse ning laste ja varaga seotud küsimused eraldi.

Abielulahutuse ainsa alusena näeb seadus ette 12 kuud kestnud lahuselu, mis tõendab abielu purunemist. 1983. aastal tehtud seadusemuudatuste kohaselt on võimalik abielu lahutada ka abikaasade ühise avalduse alusel. Kaheksakümnendate aastate lõpul suurendati perekonnanakohtute pädevust, andes nende lahendada ka väljaspool abielu sündinud lastega seotud küsimused. 2000. aasta seadusemuudatustega tunnustatakse enne abiellumist sõlmitud varalisi kokkuleppeid.

Perekonnakohtu mitte ainult ei lahenda asju, vaid aitab abikaasadel ka jõuda kokkuleppele varalistes ja lastega seotud küsimustes.

1988.–89. aastal muudeti elatusraha arvutamise korda, mida peab lapsele maksma temast lahus elav vanem. Elatusraha suuruse arvutamisel lähtutakse vanema maksustatavast tulust. Ühele lapsele tuleb maksta 18%, kahele lapsele 27% ja kolmele lapsele 32% maksustatavast tulust. Seda valemit

korrigeeritakse, kui lapsed elavad mõlema vanema juures või kolmandate isikute, näiteks vanavanemate juures.

Muudetud ei ole perekonnaseaduse neid sätteid, mis käsitlevad varaküsimusi, abikaasade ülalpidamiskohustust ja ülalpidamiskokkuleppeid. Abieluvara suhtes kehtib Austraalias lahusvara režiim. Perekonnakohus võib siiski õiglusest lähtudes muuta lahutavate abikaasade varalisi õigusi.

Üheksakümnendate aastate keskel muudeti perekonnaseaduse lapsi käsitlevaid sätteid, lähtudes eelkõige ÜRO lapse õiguse konventsioonist. Artikli autor analüüsib põhjusi, miks need muudatused ei ole saavutanud soovitud eesmärki.

Refereerinud Küllike Maurer

GEENIUURINGUTE REGULEERIMISEST EESTIS

Tarmo Sild; Tambet Mullari

Population based genetic research: Estonian answer to the legal challenge

European Journal of Health Law. Vol. 8 (2001) no. 4, p. 363–371.

Artiklis tutvustatakse rahvusvahelisele lugejale 13. detsembril 2000 Riigikogus vastu võetud ja 1. jaanuaril 2001 jõustunud inimgeeniuuringute seadust, mis oli esimene samm geenivaramu loomiseks. Seaduse tutvustamisel lähtutakse kolmest küsimusest: kes on asjast huvitatud isikud ja millised on nende huvid geeniandmete kogumise ja uurimise protsessis? kes kontrollib andmete kogumise ja uurimise protsessi? kuidas välistada geeniuuringute käigus kogutud informatsiooni kuritarvitamist?

Inimgeeniuuringute seaduse järgi võib huvitatud isikud jaotada kolme kategooriasse:

- 1) uurimismaterjali allikas, s.t geenidoonor;
- 2) teadlane, s.t geeniuurija, kes kasutab lähteandmeid avastuste tegemiseks;
- 3) korraldav asutus, s.t vastutav töötleja, kelle ümber on koondunud konkreetsete ülesannetega volitatud töötlejad.

Geenidoonori all mõistetakse seaduses inimest, kes annab geeniuuringuteks oma koeproovi. See läheb lahku geenidoonori traditsioonilisest mõistmisest organismina, mille DNA-d kasutatakse teise organismi pärilike tunnuste muutmiseks.

Geeniuurija on füüsiline või juriidiline isik, kes uurib teaduslikult DNA-d ja terviseseisundit või nende vahelist seost.

Vastutav töötleja on doonorite ning teadus- ja äriühingute vaheline puhver – riigi poolt asutatud sihtasutus. Vastutaval töötlejal on geeniandmete kogumisel monopoolsed õigused, s.t geeniuuringutes kasutatavate koeproovide ja terviseandmete kogumine toimub ainult nende poolt või vahendusel. Vastutav töötleja võib delegeerida volitatud töötlejale osa funktsioone, näiteks koeproovide võtmise ja terviseseisundi kirjelduse koostamise. Kuid vastutus kogu protsessi eest lasub vastutaval töötlejal ning on funktsioone, mida ta edasi delegeerida ei või – näiteks isiku tuvastamist võimaldavate andmete kodeerimine ja tagasikodeerimine.

Seadus tagab geeniuurijale uurimisvabaduse, kui on täidetud teatud eeltingimused: anonüümne materjal on saadud vastutavalt töötlejalt, geenidoonorit on informeeritud uuringu võimalikest tulemustest ning tema õigustest, doonorlus on vabatahtlik, tasuta ja anonüümne ning doonoril on teatav kontroll tema antud materjali töötlemise üle – ta võib vastutavalt töötlejalt nõuda tagasikodeerimist võimaldavate andmete hävitamist, samuti on tal õigus nõuda kogu tema antud materjali hävitamist, kui tema isik on õigusvastaselt avalikustatud.

Usaldusväarsuse tagamiseks on teadus- ja äriühingute ning inimeste vahele loodud vastutav töötleja. Seega puuduvad otsekontaktid ja eratehingud geenidoonorite ning teadus- ja äriorganisatsioonide vahel. Seaduses on sätestatud geneetilise diskrimineerimise keeld, mis on praegusel ajal rahvusvahelistes diskrimineerimisvastastes dokumentides otsesõnu reguleerimata.

Refereerinud Küllike Maurer

PATSIENDI ÕIGUSED

Valiknimestik

Üldküsimumused

Patientenschutzgesetze in Europa.

<http://home.online.no/~wkeim/patienten.htm>

Patients' rights / Ian Neary (University of Essex).

http://privatewww.essex.ac.uk/~ianj/HR/patients/patients_index.htm

Patients' rights and citizens' empowerment : through visions to reality : joint consultation between the WHO Regional Office for Europe, the Nordic Council of Ministers and the Nordic School of Public Health, Copenhagen, Denmark 22-23 April 1999. Copenhagen : WHO Regional Office for Europe, 2000. 50 lk.

PL B/424 69119

<http://www.who.dk/document/e69119.pdf>

European Partnership for Patient's Rights and Citizens' Empowerment : a newsletter / World Health Organization Regional Office for Europe. Copenhagen : WHO Regional Office for Europe, [199-?].

PL A/4468 1999-2001

Legal responses to AIDS in comparative perspective / edited by Stanislaw Frankowski. The Hague [etc.] : Kluwer Law International, c1998. 419 lk.

2-00-05730

Laurie, Graeme T. Patsiendi autonoomia – tegelikkus või fiktsioon // *Juridica* (1994) nr. 10, lk. 250-251.

Friedenthal, Janika. Patsiendi õiguste põhiprintsiibid // *Juridica* (1996) nr. 6, lk. 298-300.

<http://juridica.ut.ee/Juridica/ajakiri/1996/n-6/art10.htm>

Price, David P. T. Assisted suicide and refusing medical treatment: linguistics, morals and legal contortions // *Medical Law Review*, vol. 4 (1996) nr. 3, lk. 270-299.

Meditsiinilisest abist keeldumisest ja enesetapule kaasaitamisest anglo-ameerika maades.

Internet, the patient and the right to care for health // *European Journal of Health Law*, vol 7 (2000) nr. 3, lk. 221-228.

Rahvusvahelised dokumendid

Kutsar, Kuulo. Inimõigused ja patsiendi õiguste austamine // *Eesti Arstide Liidu Teataja* (1998) nr. 11, lk. 3-4.

Inimõiguste ja biomeditsiini konventsioonist ning teistest meditsiini puudutavatest rahvusvahelistest õigusaktidest.

Zilgalvis, Peteris. Eetilised aspektid euroopalikus käsitluses : inimõiguste ja biomeditsiini konventsioon ning patsiendi õigused // *Hippokrates* (märts 2000), lk. 171-174.

Euroopa Nõukogu inimõiguste ja biomeditsiini konventsioonist.

Deklaration von Lissabon zu den Rechten des Patienten
Weltärztebund, Oktober 1981 / September 1995.
<http://www.bundesaerztekammer.de/20/05Rechte/Dekl117h.html>

Deklaration von Helsinki: Ethische Grundsätze für die medizinische Forschung am Menschen.
Weltärztebund, Oktober 2000.
<http://www.bundesaerztekammer.de/20/05Rechte/index.html>

Helsinki Declaration (revised).
World Medical Association Declaration of Helsinki.
Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects.
http://www.wma.net/e/policy/17-c_e.html

Declaration on the Promotion of Patients' Rights in Europe.
European Consultation on the Rights of Patients, Amsterdam, 1994.
http://whqlibdoc.who.int/euro/1994-97/EUR_ICP_HLE_121.pdf

Inimõiguste ja biomeditsiini konventsioon: inimõiguste ja inimväärikuse kaitse bioloogia ja arstiteaduse rakendamisel. (Oviedo, 4. aprill 1997) // Riigi Teataja II (2002) nr. 1, art. 2.
<http://www.riigiteataja.ee/s202001.html>

Euroopa Nõukogu

Elizabeth Wicks. The right to refuse medical treatment under the European Convention on Human Rights // Medical Law Review, vol. 9 (2001) nr. 1, lk. 17-40.
Õigusest keelduda meditsiinilisest abist, tuginedes Euroopa inimõiguste konventsioonile. Eestikeelne kokkuvõte: Summaria Iuridica (2001) nr.1.
<http://www.nlib.ee/anded/pik/sumi0101.html#9>

Recommendations : Health.
Tervishoiuteemaliste EN soovitude loetelu.
<http://www.coe.int/T/E/Social%5FCohesion/Health/Recommendations/>

Recommendation Rec (80) 4 concerning the patient as an active participant in his own treatment.

Recommendation Rec (2000) 5 on the development of structures for citizen and patient participation in the decision-making process affecting health care.
<http://cm.coe.int/ta/rec/2000/2000r5.htm>

Medical examinations preceding employment and/or private insurance: a proposal for European guidelines.
<http://www.coe.int/T/E/Social%5FCohesion/Health/Documentation/Medical%20examinations%20PUB%20English.asp#TopOfPage>

Gevers, Sjef. Medical examinations preceding employment and/or private insurance: a proposal for European guidelines // European Journal of Health Law, vol 7 (2000) nr. 2, lk. 145-172.

5th Conference of Health Ministers: "Equity and Patients' Rights in the context of health reforms", 7-8 November 1996, Warsaw, Poland.
<http://www.coe.int/T/E/Social%5FCohesion/Health/Conferences%5Fof%5FHealth%5FMinisters/05%20Conference.asp#TopOfPage>

Patsientide õiguste kaitse erinevates riikides

Eesti

Patsiendiseadus (eelnoü).

<http://www.riigikogu.ee/ems/plsql/motions.show?assembly=9&id=1009>

Kergandberg, Erik. Patsiendi autonoomia Eestis? // Juridica (1994/Dec) nr. 10, lk. 251.

Patsiendi õiguste kaitse seaduse eelnõust.

<http://juridica.ut.ee/Juridica/ajakiri/1994/n-10/art6.htm>

Arujärv, Maarja-Liis. Valuraha või vangla // Luup (1997) nr. 10, lk. 54-57.

Patsientide algatatud kriminaalajastest meedikute vastu ning vastutuskindlustusest meditsiinis.

<http://luup.postimees.ee/luup/97/10/elu1.htm>

Kurm, Margus. Süüteod meditsiini valdkonnas – kas uus peatükk karistusseadustikus? // Juridica (1997) nr. 2, lk. 89-91. – Bibl. 8 nim.

Inimese tervise, halduskorra, patsiendi õiguste ning sündimata inimese elu ja tervise vastased meditsiinisüüteod, kunstliku viljastamise ja siirdamisega seonduvad süüteod ning keelatud meditsiiniteaduslik tegevus. Meditsiinisüütegude reguleerimise vajalikkus karistusseadustikus.

<http://juridica.ut.ee/Juridica/ajakiri/1997/n-2/art10.htm>

Kuusik, Rein. Patsiendi õigusi hakkab kaitsma seadus // Terviseleht (15. jaan. 1997), lk. 2.

Patsiendi õiguste kaitse seaduse eelnõust.

Saarma, Heleriin. Patsiendiesindaja – advokaat või pihhiisa? // Sotsiaaltöö (1997) nr. 5, lk. 10-11.

Ellamaa, Andres. Patsient, arst ja seadus // Maaleht (27. aug. 1998), lk. 21.

Patsiendist ja tema õigustest.

Kutsar, Kuulo. Arsti kohustused ja patsiendi õigused // Eesti Arstide Liidu Teataja (1998) nr. 10, lk. 3-4.

Laanepere, Eha. Virisemise asemel kohtusse : vandeadvokaat Maria Mägi soovib enda eest seista // Tervis (1998) nr. 1, lk. 44-45.

Patsiendi õiguste kaitsest.

Mere, Mare. Eesti meditsiinis rikutakse inimõigusi // Terviseleht (16. dets. 1998), lk. 3.

Inimese õigusest olla teadlik oma tervise seisukorrast ja otsustada oma keha üle.

Oro, Indrek. Kured lähevad – kurjad ilmad // Eesti Arstide Liidu Teataja (1998) nr. 10, lk. 2.

Artiklis on juttu ka patsiendi õiguste kaitse seaduse eelnõust.

Parve, Valdar. Nurisõna seadustamine on võimalik // Postimees (20. veebr. 1998), lk. 9.

Mõistest 'siirdamine' patsiendiõiguse seaduse eelnõus.

<http://arhiiv2.postimees.ee:8080/leht/98/02/20/arvamus.htm#teine>

Laid, Ruth. Haigel on vaja teada oma õigusi // Hiiumaa (20. märts 1999), lk. 2.

Mere, Mare. Meditsiinietika muutuste teel. 4 // Terviseleht (30. juuni 1999), lk. 4.

Prof. J. Sootak meditsiiniõigusest, eutanaasiast, abordist ja arsti-patsiendi suhtest.

Link, Edda-Helen. HIV ja AIDS ning patsiendi õiguste kaitse Eestis // Juridica (1999) nr. 6, lk. 266-268. – Bibl. 5 nim.

Õigusest ravile, patsiendi tahteautonoomia austamisest, konfidentsiaalsusest ning meditsiinilisest teenindusest kinnipidamisasutustes.

Teemusk, Luule. Vanemate õigusest otsustada alaealise lapse ravitoimingute üle // Sotsiaaltöö (1999) nr. 3, lk. 16 ; Hippokrates (mai 1999) nr. 8, lisalk. 10.

Patsiendi õiguste seaduse eelnõust ning lapse õigusest ravile.

Lasting, Peeter. Vaba tahtluseta ravist // Hippokrates (mai 1999) nr. 8, lisalk. 12-14.
Lapse õigusest ravile ja patsiendi õigustest.

Alasoo, Annika ; Saar, Jüri. Kahju saanud patsient võib juristilt abi otsida // Postimees (28. märts 2000), lk. 3.

Patsiendiseaduse eelnõust.

<http://arhiiv2.postimees.ee:8080/leht/00/03/28/uudised.shtm#viies>

Ellamaa, Andres. Verd, enam verd! : Arsti ja patsiendi vahelisi suhteid saab reguleerida ainult seadus // Postimees (3. mai 2000), lk. 13.

Patsiendi õiguste kaitsest.

<http://arhiiv2.postimees.ee:8080/leht/00/05/03/arvamus.htm#teine>

Garay, Alain. Teadva nõusoleku ja vereülekande õiguslikud küsimused // Hippokrates (jaan. 2000), lk. 31-37. – Bibl. lk. 35-37.

Ives, Pille. Pangem arsti-patsiendi suhted paika : Kaitset meditsiinasutuste vigade eest pakuks tsiviilvastutuskindlustus // Postimees (8. mai 2000), lk. 15.

Vastukaja A. Ellamaa art. "Verd, enam verd!", Postimees, 3. mai 2000, lk. 13.

<http://arhiiv2.postimees.ee:8080/leht/00/05/08/arvamus.htm#teine>

Jõesaar, Anu. Kuidas arsti kohtusse anda // Eesti Päevaleht (24. jaan. 2000), lk. 2.

Patsiendi kaitsest.

<http://www.epl.ee/artikkel.php?ID=62014>

Kutsar, Kuulo. Patsiendisaladuse eetiline austamine // Eesti Arst (2000) nr. 6, lk. 365-367.

Lehtmets, Andres. Kas patsiendiseadus tuleb? // Eesti Arst (2000) nr. 3, lk. 183.

Levin, Adik. Lapse õigused haiglas // Sotsiaaltöö (2000) nr. 3, lk. 13-14.

Пациент просит защиты // Кренгольмский проспект (15. märts 2001), lk. 8-9.

Narva Linnavolikogu sotsiaalkomisjoni esimees ja Narva Arstide Liidu esimees kommenteerivad patsiendi kaitse seaduse eelnõu.

Эльштенн, Натан. Трудно быть богом / [interv. Irina Ristmägi] // Эстония (19. apr. 2001), lk. 9.
Tervishoiukorralduse reformist ja patsiendi kaitse seaduseelnõust.

<ftp://ftp.vesti.ee/pub/archiv/estonia/2001/april/19/E75-9.pdf>

Эльштенн, Натан. В Британии любое лекарство стоит всего один пенс... // Эстония (13. det. 2001), lk. 9.

Intervjuu meditsiinidoktor Natan Elšteiniga patsiendiseaduse eelnõust.

Крицюнас, Светлана. Пациент в законе // День за Днем (19. okt. 2001), lk. 17.

Patsiendiseaduse eelnõust.

<http://www.dd.ee/arhiiv/41/17-1.htm>

Kurss, Katrin. Ravi omal riisikol // Äripäev (29. nov. 2001), lk. 28.

Tallinna Magdaleena haiglas kehtivast patsiendilepingust, millele alla kirjutamisel ei ole patsiendil arsti ega haigla suhtes pretensioone.

http://www.aripaev.ee/2051/uud_uudid_205121.html

Lees, Merike. Arstid saavad õiguse Jehoova tunnistaja lapsele verd anda // Postimees (9. veebr. 2001), lk. 7.

Patsiendikaitse seaduse eelnõust.

<http://www.postimees.ee/index.html?number=494&op=luгу&id=10936>

Lees, Merike. Jehovahistist vanema soov pole arstile seaduseks // Postimees (13. veebr. 2001), lk. 6.
Patsiendi kaitse seadusest.

<http://www.postimees.ee/index.html?number=494&op=lugu&id=11205>

Lees, Merike. Kohus päästab arsti vastutusest // Postimees (10. veebr. 2001), lk. 4.
Patsiendikaitse seaduseelnõust.

<http://www.postimees.ee/index.html?number=494&op=lugu&id=11030>

Levin, Adik. Et arst saaks elu päästa // Eesti Päevaleht (8. märts 2001), lk. 11.
Patsiendikaitse seaduse eelnõust ja lapsele meditsiinilise erakorralise abi osutamisest.

<http://www.epl.ee/artikkel.php?ID=79775>

Мардна, Пеетер ; Халлинг, Эне. Кто отвечает за больного: [interv. Jaroslav Tolstikov] // Молодежь Эстонии (8. nov. 2001), lk. 6.

Intervjuu Magdaleena haigla peaarsti Peeter Mardnaga ja Magdaleena Polikliiniku juhataja Ene Hallinguga patsiendi kaitse seaduseelnõust ja importravimitest.

<http://www.netinfo.ee/smi/show/?rid=26887&dd=2001-11-08&query=>

Pikhof, Heljo. Arst ja patsient on ühe ja sama asja eest väljas // Äripäev (2. okt. 2001), lk. 22.
Patsiendiseaduse eelnõust. Lisatud loetelu: patsiendi õigused.

http://www.aripaev.ee/2009/arv_seadus_200901.html

Pikhof, Heljo. Patsiendiseadus on uus asi meie õigusruumis // Virumaa Teataja (29. nov. 2001), lk. 7.
Patsiendiseaduse eelnõust.

<http://www.virumaateataja.ee/index.html?op=lugu&id=1480&number=73>

Пикхов, Хелье. Закон о пациентах // Кренгольмский проспект (1. nov. 2001), lk. 6.
Patsiendiseaduse eelnõust.

Тарро, Sigrid. Patsiendiseaduse eelnõuga selginevad arsti ja patsiendi suhted // Rahva Hääl (30. sept. 2001), lk. 3.

Patsiendiseaduse eelnõust.

Tiitus, Eva. Patsiendil on õigus oma ravi üle otsustada // Eesti Päevaleht (26. veebr. 2001), lk. 11.
Patsiendi õigustest.

<http://www.epl.ee/artikkel.php?ID=79227>

Тийтус, Эва. Пациент "в законе" / [interv. Jelena Vapper] // Эстония (4. dets. 2001), lk. 5.
Intervjuu Eesti Patsientide Esindusühingu tegevdirektori Eva Tiitusega patsientide õigustest.

<http://www.vesti.ee/december01/4/est5.htm>

Tikk, Arvo. Milleks meile patsiendiseadus? // Postimees (12. dets 2001), lk. 15.
Patsiendiseaduse eelnõust.

<http://www.postimees.ee/index.html?op=lugu&id=41876&number=377&rubriik=6>

Tänavsuu, Hille. Patsiendiseadus sunnib arste haigetega rohkem suhtlema // Pärnu Postimees (18. okt. 2001), lk. 5.

Patsientide nõustamisest ja patsiendiseaduse eelnõust.

<http://www.parnupostimees.ee/index.html?number=274&op=lugu&id=5300>

Валпер, Елена. Пациент и закон // Эстония (20. okt. 2001), lk. 4.
Patsiendiseaduse eelnõust.

<http://www.vesti.ee/october01/20/est4.htm>

Sihvart, Anneli. Tulekul on patsiendiseadus : seadust rikkunud raviasutus peab maksma trahvi // Maaleht (17. jaan. 2002), lk. 24.

http://www.maaleht.ee/et/article?article_fid=3970&article_aid=8988&article_issue_number=745

- Nestor, Eiki.** Ravikindlustusseadus lähtub patsiendi huvidest // Pärnu Postimees (18. jaan. 2002), lk. 2.
<http://www.parnupostimees.ee/index.html?number=274&op=lugu&id=7551>
- Kolk, Kaido.** Patsiendi ahistavad seadusesätted // Postimees (13. veebr. 2002), lk. 11.
Ravikindlustuse seaduse eelnõust.
<http://www.postimees.ee/index.html?op=lugu&id=47944&number=426&rubriik=6>
- Truu, Aet.** Patsientide nõukoda väärarusaamade kütkes // Postimees (15. veebr. 2002), lk. 10.
Vastukaja art. Kolk, K. "Patsiendi ahistavad seadusesätted". Postimees 13. veebr. 2002, lk. 11.
Patsiendiseaduse eelnõust.
<http://www.postimees.ee/index.html?number=494&op=lugu&id=48283>
- Nestor, Eiki.** Arst ja haige hakkavad äripartneriteks / [interv. Virve Liivanõmm] // Terviseleht (20. veebr. 2002), lk. 3.
Patsiendiseaduse eelnõust.
http://www.terviseleht.ee/200207/7_nestor.php
- Pikhof, Heljo.** Patsiendiseadus – uus nähtus meie õigusruumis // Õigus Teada (2002) nr. 1 (49), lk. 5-7.
Patsiendiseaduse eelnõust.
http://www.lc.ee/oigus_teeda/pdf/jaanveeb02.pdf
- Tiitus, Eva.** Patsiendid vajavad suuremat kaitset // Postimees (1. märts 2002), lk. 11.
Patsiendikaitset.
<http://www.postimees.ee/index.html?number=494&op=lugu&id=50009>
- Eelrand, Helen.** Uus amet: arsti ja patsiendi vahele tülilepitaja // Eesti Päevaleht (9. märts 2002), lk. 1.
Patsiendiseaduse eelnõust ja patsiendinõunikust.
<http://www.epl.ee/artikkel.php?ID=197788>
- Veldre, Ülo.** Eiki Nestor esitas patsiendiseaduse eelnõu // Rahva Hääli (25. märts 2002), lk. 1.
Patsiendi ja talle tervishoiuteenus osutava isiku õigustest ning kohustustest.
- Paas, Kadri.** Patsiendi nõunik on vaerahusobitaja // SL Õhtuleht (18. märts 2002), lk. 6.
Patsiendiseaduse eelnõust.
<http://www.sloleht.ee/sisu/uudised.asp?r=1&id=119996>
- Sommer-Kalda, Sirle.** Patsient soovib arstilt rohkem seletusi // Põhjarannik : Laupäev (23. märts 2002), lk. 1.
Patsiendiseaduse eelnõust. Lisatud: patsiendiseadus annab õiguse teisele arvamusele.
<http://www.pohjarannik.ee/article.php?sid=392>
<http://www.pohjarannik.ee/article.php?sid=398>
- Соммер- Калда, Сирле.** Пациент хочет от врача больше разъяснений // Северное побережье : Суббота (23. märts 2002), lk. 1.
Patsiendiseaduse eelnõust. Lisatud väljavõtte seaduseelnõust.
- Päärt, Villu.** Patsiendid saavad sügisest nõuda arstidelt kahjutasu // Postimees (4. mai 2002), lk. 3.
Tervishoiuteenuse lepingust lepingute ja lepinguväliste kohustuste seaduses.
<http://www.postimees.ee/index.html?op=lugu&id=56837&number=493&rubriik=3>

Euroopa

- Laanepere, Eha.** Eesti otsib teed parema arstiabini // Eesti Päevaleht (16. dets. 1997), lk. 10.
Eesti tervishoiu kvaliteedipoliitika projektist ning patsiendiõigustest USAs ja Lääne-Euroopas.
<http://www.epl.ee/artikkel.php?ID=29158>
- Uued seadused pööravad erilist tähelepanu kiirgusdoosile : patsientide kiirguskoormus võib tõusta kaasaegsete skannerite kasutamisel // Eesti Tervishoiu Ajakiri (1999) nr. 4, lk. 8-9.
Patsientide kaitsest Euroopa Liidus liigse kiirgusdoosi eest.

A Declaration on the Promotion of Patients' Rights in Europe.

<http://www.health.fgov.be/WHI3/periodical/months/wwhv2n1tekst/WWH19019804.htm>

Promotion of the rights of patients in Europe : proceedings of WHO consultation. The Hague ; London ; Boston : Kluwer, 1995. 139 lk.

2-00-01834

European health care reforms : citizens' choice and patients' rights.

Copenhagen : WHO Regional Office for Europe, 1996. 135 lk.

3-00-01804

Consultation on the development of patients' rights in Europe : report on a WHO meeting, Gothenburg, Sweden 18-19 August 1997.

Copenhagen : WHO Regional Office for Europe, 1998. 22 lk.

<http://www.who.dk/document/e58605.pdf>

The right to health care in several European countries : expert meeting, held in Rotterdam, the Netherlands, April 27-28, 1998. Hague ; London ; Boston : Kluwer Law International, 1999. 187 lk.

PL A/192 5

Roscam Abbing, Henriette D. C. Public health insurance and freedom of movement within the European Union (cases Kroll and Decker) // European Journal of Health Law, vol 6 (1999) nr. 1, lk. 1-6.

Fallberg, Lars H. Patients' rights in Europe: Where do we stand and where do we go? // European Journal of Health Law, vol 7 (2000) nr. 1, lk. 1-3.

Nys, Herman. Comparative health law and the harmonization of patients' rights in Europe // European Journal of Health Law (2001) nr. 4, lk. 317-331.

Saksamaa

Charta der Patientenrechte (eelnõu, 30.09.99).

<http://www.bundesaerztekammer.de/20/05Rechte/Patientenrechte.html>

Patientenschutz, Gesundheitsdienstleistungen : Schutz und Rechte von Patienten stärken : Tagung der Verbraucherverbände mit Bundesgesundheitsministerin Fischer zu "Patientenschutz in Deutschland".

<http://www.agv.de/politik/patientenschutz/polpatschutz.htm>

Patientenrechte in Deutschland heute : Beschluss der 72. Gesundheitsministerkonferenz am 9./10. Juni 1999 in Trier.

<http://www.gqmg.de/Links/Patientenrechte99.htm>

Laufs, Adolf ; Uhlenbruk, Wilhelm. Handbuh des Arztrechts. München, 1992. 1097 lk.

2-97-10303

Bergen, Chtistian. Privaterchtliche Gestaltungsmöglichkeiten zur Sicherung der Patientenautonomie am Ende des Lebens // Juristen Zeitung (2000) nr.17, lk. 797-805.

Eraõiguslikud võimalused tagamaks patsiendi kaitset elu lõpus, patsiendi korraldused.

Spickhoff, Andreas. Die Patientenautonomie am Lebensende: Ende der Patientenautonomie? // Neue Juristische Wochenschrift (2000) nr. 32, lk. 2297-2304.

Patsiendiautonomias, vanade inimeste privaatsusest enne surma.

Laufs, Adolf. Patientenrechte // Neue Juristische Wochenschrift (2000) nr. 12, lk 846-848.

Deursch, Erwin. Das Organisationsverschluden des Krankenhausträgers // Neue Juristische Wochenschrift (2000) nr. 24, lk 1745-1749.

Laufs, Adolf. Nicht der Arzt allein muss bereit sein das Notwendige zu tun // Neue Juristische Wochenschrift (2000) nr. 24, lk 1757-1769.

Gehrlein, Markus. Klein Anspruch des Patienten auf Ablichtung seiner Krankenunterlagen // Neue Juristische Wochenschrift (2001) nr. 38, lk 2773-2774.

Ulrich Eibach , Klaus Schaefer. Patientenautonomie und Patientenwünsche

Ergebnisse und ethische Reflexion von Patientenbefragungen zur selbstbestimmten Behandlung in Krisensituationen // Medizinrecht (2001) nr. 1, lk. 21-28.

<http://link.springer.de/link/service/journals/00350/bibs/1019001/10190021.htm>

Wölk, Florian. Aufsätze: Der minderjährige Patient in der ärztlichen Behandlung Bedingungen für die Wahrnehmung des Selbstbestimmungsrechts von Minderjährigen bei medizinischen Eingriffen // Medizinrecht (2001) nr. 2, lk. 80-89.

<http://link.springer.de/link/service/journals/00350/tocs/t1019002.htm>

Hecker, Dorothee. Die Vertragsabschlussfreiheit des Arztes bei gestörtem Vertrauensverhältnis zum Patienten // Medizinrecht (2001) nr. 5, lk. 224-227.

<http://link.springer.de/link/service/journals/00350/tocs/t1019005.htm>

Kullmann, Hans Josef. Immaterieller Schadensersatzanspruch des Patienten bei Diagnosemitteilung des Arztes an Abrechnungsstellen, Krankenkassen und Versicherungen trotz Widerspruchs des Patienten // Medizinrecht (2001) nr. 7, lk. 343-347.

<http://link.springer.de/link/service/journals/00350/tocs/t1019007.htm>

Suurbritannia

Montgomery, Jonathan. Health care law. Oxford : Oxford University Press, 1997. 476 lk.
The Position of the Patient: Part III, lk 227-356.

Alldrige, Peter. Consent to medical and surgical treatment – the Law Commission’s recommendations // Medical Law Review, vol. 4 (1996) nr. 2, lk. 129-143.

Patsiendi nõusolekust meditsiinilisteks, eriti kirurgiliseks sekkumiseks.

Romeo-Casabona, Carlos M. New challenges for organ transplantation // European Journal of Health Law, vol 6 (1999) nr. 3, lk 205-211.

Suurbritannia meditsiiniõigus – patsiendi teadlik nõusolek.

The Patient’s Charter (Northern Ireland, Scotland and Wales)

http://www.bbc.co.uk/health/consumer/rights_charter.shtml

Your guide to the NHS.

<http://www.nhs.uk/nhsguide/start.htm>

Health and Social Care Act 2001.

<http://www.hmsa.gov.uk/acts/acts2001/20010015.htm>

R (on the application of Wilkinson) v. The Responsible Medical Officer Broadmoor Hospital [2001] EWCA Civ 1545 (22nd October, 2001).

<http://www.bailii.org/cgi-bailii/disp.pl/ew/cases/EWCA/Civ/2001/1545.rtf>

Assuring the quality of medical practice / Department of Health.

<http://www.doh.gov.uk/pdfs/assuringquality.pdf>

The protection and use of patient information: Guidance from the Department of Health.

<http://www.doh.gov.uk/ipu/confiden/protect/pguide.htm>

Reference guide to consent for examination or treatment / Department of Health.

<http://www.doh.gov.uk/consent/refguide.htm>

Guidance on good practice / General Medical Council.

<http://www.gmc-uk.org/standards/guidance.htm>

The Patients Association Manifesto 2001.

<http://www.patients-association.com/press/manifesto.htm>

The Health Service Ombudsman.

http://www.health.ombudsman.org.uk/hse/england/make_complaint.html

Šveits

Verordnung über die Rechte und Pflichten der Patienten in staatlichen und vom Staat unterstützten Krankenhäusern (Patientenrechtverordnung) (vom 28. August 1991).

<http://www.kanton.zh.ch/appl/zhlex.nsf/4ae6e4ab7adb6f58c125602f004d07a8/5fc6dc113c648993c1256036003cdf6e?OpenDocument&ExpandSection=1&Highlight=0.patient>

Patientenrechtsgesetz (eelnõu).

http://www.zh.ch/gd/aktuell/news/presseberichte/news_21_12_00_1a.htm

Gross, Jost. Haftung für medizinische Behandlung im Privatrecht und im öffentlichen Recht der Schweiz. Bern : Stämpfli, 1987. 281 lk.

2-97-09313

Handbuch des Arztrechts. Zürich : Schulthess, 1994. 469 lk.

Die rechtliche Beziehung zwischen Arzt und Patient. Patientenrechte lk. 21-30.

2-97-09252

Austria

Vereinbarung zur Sicherstellung der Patientenrechte (Patientencharta).

<http://www.bgbl.at/BGBL/BASIS/bgblmeta/www/bgbl>

Holland

Norlund, Yvonne Göricke ; Edgren, Lars. Patient Complaint Systems in Health Care A Comparative Study between Netherlands and Sweden // European Journal of Health Law, vol 6 (1999) nr. 2, lk. 133-154.

Hispaania

Vidal-Martinez, Jaime. The Protection of the Person in Medical Research in the Spanish Law // European Journal of Health Law, vol 6 (1999) nr. 3, lk 249-264.

Isiku kaitse meditsiinilistes uuringutes.

Kreeka

Koniaris, Theodore B. Medical law in Greece. The Hague ; London ; Boston : Kluwer Law International; Athens : Sakkoulas, 1999. 185 lk.

The Physician-Patient Relationship lk. 111-138.

Belgia

Leleu, Yves-Henry. Le droit médical : aspects juridiques de la relation médecin-patient. Bruxelles : De Boeck Université, 2001. 243 lk.

Poola

Karta praw pacjenta : podstawowe unormowania prawne.

http://www.mz.gov.pl/Prawo/Komunikat_-

[_Karta_Praw_Pacjenta/Karta_Praw_Pacjenta/karta_praw_pacjenta.html](http://www.mz.gov.pl/Prawo/Komunikat_-Karta_Praw_Pacjenta/Karta_Praw_Pacjenta/karta_praw_pacjenta.html)

Tšehhi

Krizová, Eva. The patients' rights as an important issue in the process of civic emancipation in the Czech Republic // The Right to Health Care in Several European Countries (1999), lk 153-166.
PL A/192 5

Põhjamaad

Fallberg, Lars H. Patient rights in the Nordic Countries // European Journal of Health Law, vol 7 (2000) nr. 2, lk. 123-143.

Patsiendi õiguste kaitse Põhjamaades (Soome, Taani, Island, Rootsi, Norra).

Eestikeelne kokkuvõte: Summaria Socialia (2000) nr. 7.

http://www.nlib.ee/anded/pik/sum7_00.html

Soome

Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (785 / 1992)

<http://www.finlex.fi/lains/index.html>

Potilasvahinkolaki (585 / 1986)

<http://www.finlex.fi/lains/index.html>

Lötjönen, Salla. Meditsiinikahjude kompenseerimine Soomes / tlk. Helgi Kergandberg // Juridica (1997) nr. 2, lk. 69-71. – Bibl. 4 nim.

Soome 1986. a. patsiendikahju seadusest. Lisatud selle seaduse kohta avaldatud ingliskeelsete artiklite loetelu.

Pahlman, Irma. Patsiendi õigused Soomes / tlk. Helgi Kergandberg // Juridica (1997) nr. 2, lk. 66-68. – Bibl. 4 nim.

Patsiendi staatuse ja õiguste seadusest Soomes.

Lehtonen, Lasse. Potilaan Yksityisyyden Suoja. Helsinki: Suomalainen Lakimiesyhdistys, 2001. 418 lk.
PL A/1815 230

Lahti, Raimo. Lääkintäoikeus – kehittyvä uusi tieteenala // Lakimies (1997) nr. 6, lk 735-759.

Ilveskivi, Paula. Potilaan tiedonsaantioikeus // Lakimies (1997) nr. 6, lk. 774-805.

Paaso, Ilpo. *Voluntas aut salus aegroti suprema lex?* : Potilaan itsemäärämisoikeuden vaikutuksesta hänen tiedonsaantioikeutensa rajottamiseen hengen tai terveyden vaarantumisen perusteelle // Lakimies (1997) nr. 6, lk. 806-814.

Pahlman, Irma. Potilaan itsemäärämisoikeus ja hoitotestamenti // Lakimies (1997) nr. 6, lk. 815-835.

Hannuniemi, Anja. Alaikäisen oikeudellisesta asemasta tervyydenhuollossa // Lakimies (1997) nr. 6, lk. 836-855.

Lötjönen, Salla. Ihmiseen kohdistuva lääketieteellinen tutkimustoiminta ja siihen soveltuvat oikeussäännöt // Lakimies (1997) nr. 6, lk. 856-879.

Matikkala, Jussi. Näkökohtia lääkärin salassapitovelvollisuudesta // Lakimies (1997) nr. 6, lk. 880-902.

Mikkola, Juha ; Mikkonen, Martti. Uudistunut potilasvahinkolaki. Helsinki : Suomen vakuutusalan koulutus ja kustannus oy, 1999. 139 lk.
2-00-08618

Kaltiala-Heino, Riittakerttu ; Välimäki, Maritta. Involuntary Commitment in Health Care : An analysis of the status and rights of involuntarily treated psychiatric patients in comparison with patients treated involuntarily under other acts // European Journal of Health Law, vol 8 (2001) nr. 4, lk. 299-316.

Taani

Lov om patienters retsstilling. LOV nr 482 af 01/07/1998
<http://www.drs.dk/lovgivning/patientlov.htm>

Vestergaard, Jorn. Medical aid in dying under Danish Law: mainly regarding living wills and other forms of renouncing life prolonging treatment // European Journal of Health Law, vol 7 (2000) nr. 4, lk. 405-425.

Eutanaasia seaduslikkusest ja patsiendiõigustest Taanis.

Rootsi

Patientskadelag (1996 : 799)
<http://www.notisum.se>

Patientjournalag (1985 : 562)
<http://www.notisum.se/>

Norlund, Yvonne Göricke ; Edgren, Lars. Patient Complaint Systems in Health Care A Comparative Study between Netherlands and Sweden // European Journal of Health Law, vol 6 (1999) nr. 2, lk. 133-154.

Norra

Rekand, Tiina. Norra tervishoiupoliitika põhijooni // Eesti Arst (1995) nr. 1, lk. 54-58.
Arstiseadus, tervishoiupoliitika, arstide ja patsientide õigused.

Lov om pasientrettigheter (pasientrettighetsloven). (1999).
<http://www.lovdato.no/cgi-wift/wiftldles?doc=/usr/www/lovdato/all/nl-19990702-063.html&dep=alle&emne=pasientrettigheter&>

The Patients' Rights Act / Ministry of Health and Social Affairs.
http://odin.dep.no/hd/engelsk/news/new_publ/030071-200002/index-dok000-b-n-a.html

Brief introduction to Health Services in Norway / Norwegian Board of Health.
<http://www.helsetilsynet.no/trykksak/ik-2563/index.html>

Island

Act on the Rights of Patients no. 74/1997.
<http://www.stjr.is/interpro/htr/htr.nsf/pages/act-rightspatients>

Roscam Abbin ; Henriette D. C. Central health database in Iceland and patient's rights // European Journal of Health Law, vol 6 (1999) nr. 4, lk. 363-371.

Baltimaad

Läti

Arklina, Ilze. Hospital told to pay for negligence // The Baltic Times (2001/Feb/15), lk. 5.
Läti Ülemkohtu otsusest, mille kohaselt haigla peab patsiendile hüvitist maksma.

Leedu

О правах пациентов и возмещении причиненного здоровью вреда // Ведомости Литовской Республики (1997) nr. 1-2, art. 5.

Law on the rights of patients and compensation of the damage to their health // Parliamentary Record (1997) nr. 7, lk. 16-24.

Teised riigid

USA

Laanepere, Eha. Eesti otsib teed parema arstiabini // Eesti Päevaleht (16. dets. 1997), lk. 10.
Eesti tervishoiu kvaliteedipoliitika projektist ning patsiendiõigustest USAs ja Lääne-Euroopas.
<http://www.epl.ee/artikkel.php?ID=29158>

Patient Protection Act.

http://frwebgate.access.gpo.gov/cgi-bin/getdoc.cgi?dbname=107_cong_bills&docid=f:s1052pp.txt.pdf

Austraalia

Bell, Dean ; Bennett, Belinda. Genetic secrets and the family // Medical Law Review (2001) nr. 2, lk. 130-169.

Patsiendi perekonna informeerimisest haiguse korral.

Venemaa

Tsyboulsky, Vadim B. Patients' rights in Russia // European Journal of Health Law, vol 8 (2001) nr. 3 , lk. 257-263.

Patsiendi õigustest Venemaal.

Iisrael

Patient's Rights Act, 1996.

<http://waml.haifa.ac.il/index/reference/legislation/israel/israel1.htm>

Koostanud Katrin Ordlik

UUED ÕIGUSRAAMATUD EESTI RAHVUSRAAMATUKOGUS

Jaanuar-aprill 2002

Üldküsimused

IX Riigikogu stenogrammid 2001. - Tallinn : Riigikogu Kantselei, 2001- .

4. köide : V istungjärk : 16. aprill - 17. mai. - 2001. - XXXIV, lk. 1547.-1978. + hääletustabelid.

5. köide : V istungjärk : 28. mai - 7. juuni 2001. - 2002. - XXX, lk. 1979.-2292. + hääletustabelid.

6. köide : V istungjärk : 11.-14. juuni. Erakorraline istungjärk 4. juuli. Erakorraline istungjärk 23. august.

Erakorraline istungjärk 27. august. Erakorraline istungjärk 28. august. Erakorraline istungjärk 28. august.

Erakorraline istungjärk 29. august 2001. - 2002. - XXVIII, lk. 2293.-2673. + hääletustabelid.

Märksõnad: parlamendid/istungjärgud/stenogrammid

Kohaviit: 3-02-00008 ; 3-02-00307 ; 3-02-00442

Auväärt, Lembit. Sissejuhatus õiguspsühholoogiasse : metoodilisi materjale. - Tartu : Õiguse, Psühholoogia ja Sotsioloogia Tartu Ühing, 2001. - 206 lk. - Bibl. lk. 191-192.

ISBN 9985-78-290-9

Märksõnad: õiguspsühholoogia/õigusteadus/õigusteooria/menetlusõigus/kohtuekspertiis/psühholoogiaekspertiis/õppematerjalid

Kohaviit: 1-02-00236

Ивлев, Ю. Логика для юристов. - 2-е изд. - Москва : Дело, 2001. - 264 lk. - (Российское право : теория и практика).

ISBN 5-7749-0179-3

Märksõnad: loogika/teadusmetodoloogia/õigusteadus/juristid/kõrgkooliõpikud

Kohaviit: 2-02-00684

Kavonius, Petter. Oikeusperiaatekin velvoittaa! : tutkimus oikeusperiaatteen velvoittavuuden ja voimassaolon perusteista. - Helsinki : Suomalainen Lakimiesyhdistys, 2001. - 243 lk. - (Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja. E-sarja ; 1).

ISBN 951-855-185-5

ISSN 1458-0446

Märksõnad: õigusnormid/õigusallikad/õigusfilosoofia

Kohaviit: PL A/5053 ; 1

Osborn's concise law dictionary / ed. by Sheila Bone with contributions from Jenny Adams... [et al.]. - 9th ed. - London : Sweet & Maxwell, 2001. - vii, 466 lk.

ISBN 0-421-75340-4

Märksõnad: leksikonid/õigusteadus

Kohaviit: 2-02-02113

Proceedings of ECPRD seminar "Legal and regulatory impact assessment of legislation" : [Tallinn, 21-22 May 2001] / ed. by Aare Kasemets ; [foreword: Dick Toornstra]. - Tallinn : Riigikogu Kantselei, 2001. - 169 lk.

ISBN 9985-9246-3-0

Märksõnad: õigusloome/mõjud/hindamine/Euroopa Liit/rahvusvaheline koostöö/seaduste kooskõlastamine/parlamendid/vastutus/konverentsikogumikud

Kohaviit: 2-02-00035

Riigikogu Toimetised / Riigikogu Kantselei ; peatoimetaja Aivar Jarne. - Tallinn : Riigikogu Kantselei, 2001. - 234 lk.

ISSN 1406-5665

Märksõnad: parlamendid/toimetised/artiklikogumikud
Kohaviit: PE A/1746 ; 4

Slapper, Gary ; Kelly, David. Sourcebook on the English legal system. - 2. ed. - London ; Sydney : Cavendish, 2001. - xxxiii, 583 lk.
ISBN 1-85941-553-9

Märksõnad: õigussüsteemid/inimõigused/õigusallikad/õigusabi/menetlusõigus/Suurbritannia
Kohaviit: 2-02-02073

Tammelo, Ilmar. Õiglus ja hool / koost. Raul Narits, Marju Luts ; [eess.: Raul Narits]. - Tartu : Ilmamaa, 2001. - 496 lk. - Märkused lk. 447-490. - Nimeloend lk. 491-493. - (Eesti mõttelugu ; 42).

ISBN 9985-878-90-6

ISSN 1024-1604

Märksõnad: õigusfilosoofia/õiglus/esseed/õigusteooria
Kohaviit: 1-02-01060

Tsiviilõigus

Данилов, Е. Наследование, нотариат, похороны. - 2-е изд. - Москва : Право и Закон, 2001. - 399 lk. - (Справочник адвоката).

ISBN 5-7858-0052-7

Märksõnad: pärimine/testamendid/kaasused (jur.)/pärimisõigus/notariaat/notariaaltoimingud/matused/matusetoetused/Venemaa/õigusaktid/näidised/käsiraamatud

Kohaviit: 2-02-00677

Junti, Lüüli ; Paal, Kaupo ; Kolk, Kaido. Kuidas efektiivselt majandada korterelamut : elamureformiga seonduvate õigusaktide kommentaarid. - [Tartu] : Elmatar, 2001. - 86 lk.

ISBN 9985-935-48-9

Märksõnad: korteriomand/kaasomand/korteriühistud/haldamine/õigusaktid/kommentaariid

Kohaviit: 3-02-00232

Kuhlbach, Hannes ; Prisk, Peeter ; Lauren, Andrus. Kinnisvaraõpik. - [Tallinn] : Agitaator, [2001]. - 280 lk.

ISBN 9985-9369-3-0

Märksõnad: kinnisvara/kinnisvara hindamine/kinnisvaraturg/investeeringud/lepingud/asjaõigus/omandiõigus/Eesti/käsiraamatud/õpikud

Kohaviit: 1-02-00182

Võlaõigus

Contract and tort law : twenty cases from the Finnish supreme court/ ed. Lena Sisula-Tulokas. - Helsinki : Kauppakaari, 2001. - 263 lk.

ISBN 952-14-0307-1

Märksõnad: lepinguõigus/ kahju tekitamine/õigussüsteemid/ülemkohtud/kaasused (jur.)/kaubanduslepingud/hüvitised/Euroopa Liidu õigus/Soome

Kohaviit: 2-02-00796

Elliott, Catherine ; Quinn, Frances. Contract law. - 3rd ed. - Harlow [etc.] : Longman, 2001. - xxiv, 312 lk.

ISBN 0-582-43812-8

Märksõnad: lepingud/lepinguõigus/lepinguvabadus/lepingurikkumine/kohtulahendid/tarbijakaitse/Euroopa Liidu õigus/Suurbritannia/kõrgkooliõpikud

Kohaviit: 2-02-00839

Truija, Uido. Lepingute kogumik : praktiline käsiraamat. - Tallinn : Estada, 2002. - 398 lk. + 3 disketti ja/või 1 CD-ROM.

ISBN 9985-9392-0-4

Märksõnad: ettevõtlus/lepingud/lepinguõigus/näidised/käsiraamatud

Kohaviit: 1-02-01481

Unification of tort law : damages / ed. by U. Magnus, F. D. Busnelli... [et al.]. - The Hague [etc.] : Kluwer Law International, 2001. - xx, 225 lk. - (Principles of European tort law ; 5).

ISBN 90-411-1481-5

Märksõnad: kahju tekitamine/hüvitised/Euroopa Liidu õigus/Euroopa/Lõuna-Aafrika Vabariik/Ameerika Ühendriigid

Kohaviit: PL A/321 ; 5

Äriõigus

Dobson, Paul. Sale of goods and consumer credit. - 6th ed. - London : Sweet & Maxwell, 2000. - xxxix, 526 lk.

ISBN 0-421-722-304

Märksõnad: müügilepingud/kaugturustus/elektroniline kaubandus/rahvusvaheline kaubandus/tarbimisläenud/tarbijakaitseõigus/Suurbritannia

Kohaviit: 2-01-09093

Hemmo, Mika. Pankkioikeus. - Helsinki : Kauppakaari, 2001. - XX, 440 lk.

ISBN 952-14-0342-X

Märksõnad: pangandusõigus/pangandus/pankrotiõigus/pankrotid/garantii/finantsõigus/läenud/Soomes

Kohaviit: 2-02-00793

Internet law and regulation / [ed.] by Graham J. H. Smith. - 3rd ed. - London : Sweet & Maxwell, 2002. - xlvii, 737 lk.

ISBN 0421-705906

Märksõnad: Internet/intellektuaalne omand/kaubamärgid/domeenid (inform.)/õiguskaitse/andmekaitse/elektroniline kaubandus/telekommunikatsioon/elektronilised dokumendid/konkurentsioõigus

Kohaviit: 3-02-00867

Der Internet Rechtsberater : Rechtsfragen und steuerliche Gestaltungsmöglichkeiten / bearbeitet von Fritjof Börner... [et al.]. - 2. Aufl. - Köln : Bundesanzeiger, 2002. - 216 lk.

ISBN 3-89817-009-8

Märksõnad: Internet/elektroniline äri/intellektuaalne omand/domeenid (inform.)/andmekaitse/isikuõigused/digitaalalkiri/elektronilised dokumendid/lepingud/õiguskaitse/autoriõigus/

maksuõigus/Saksamaa

Kohaviit: 2-02-00974

Kärsna, Olavi. Füüsilisest isikust ettevõtja käsiraamat. - [4. tr.]. - Tallinn : Ilo, 2002. - 294 lk.

ISBN 9985-57-386-2

Märksõnad: füüsilised

isikud/ettevõtlus/ettevõtjad/ettevõtetmaksud/maksustamine/raamatupidamine/seadused (jur.)/käsiraamatud

Kohaviit: 2-02-01615

Lukjanov, Aleksandr. Oma äri alustamine : praktiline kursus / [vene keelest tlk. Ilmar Rute]. - 3. tr. - Tallinn : Eesti-Ameerika Ärikolledž, 2002. - 183 lk. - Bibl. peatükkide lõpus.

ISBN 9985-9338-4-2

Märksõnad: ettevõtlus/äriplaanid/ärijuhtimine/äriühinguõigus/kõrgkooliõpikud

Kohaviit: 1-02-02251

Verkkokauppoikeus / (toim.) Juha Laine. - Helsinki : WSOY, 2001. - xviii, 406 lk.

ISBN 951-670-039-x

Märksõnad: elektrooniline kaubandus/elektroniline äri/intellektuaalne omand/lepingud/maksustamine/võrdlev analüüs/Soome

Kohaviit: 2-02-01179

Maksuõigus

Karasseva, Marina. Tax law in Russia. - The Hague [etc.] : Kluwer Law International, 2001. - 158 lk.
ISBN 90-411-1420-3

Märksõna: maksustamine/maksukorraldus/Venemaa

Kohaviit: 2-01-09974

Каширина, М. ; Каширин, В. Федеральные, региональные и местные налоги и сборы, уплачиваемые юридическими лицами. - Москва : Бек, 2001. - 234 lk.

ISBN 5-85639-272-8

Märksõnad: juriidilised isikud/maksustamine/kohalikud maksud/raamatupidamine/riigilõiv/Venemaa/kõrgkooliõpikud

Kohaviit: 1-01-05699

Kommenteeritud maksuseadused 2002 / kommentaarid ja ülevaated: Martin Huberg, Kalle Kägi ja Ain Ulmre. - Tallinn : Eesti Maksumaksjate Liit, 2002. - 623 lk.

ISBN 9985-78-455-3

Märksõnad: maksustamine/seadused (jur.)/kommentaarisid

Kohaviit: 2-02-01682

Tööõigus

Комментарий к Кодексу законов о труде Российской Федерации. - Москва : Юристъ, 2000. - 747 lk.
ISBN 5-7975-0330-1

Märksõnad: töölepingud/kollektiivlepingud/tööaeg/puhkus (töökorraldus)/palk/tööohutus/töotervishoid/Venemaa/seadustikud/seadused (jur.)/kommentaarisid

Kohaviit: 2-02-00617

Töotervishoiu ja tööohutuse nõuete täitmise juhend / koost. Aare Kruuser. - [Tallinn] : Estada Kirjastus, 2001. - 319 lk. + 3 disketti. - Bibl. lk. 311-314.

ISBN 9985-9369-6-5

Märksõnad: tööohutus/töotervishoid/juhtimine/töötingimused/seadused (jur.)/juhendid

Kohaviit: 1-02-00118

Tööõiguslase dokumentatsiooni koostamine / koost. Janek Pärk. - Tallinn : Ten-Team, 2002. - 192 lk. : ill. ; 21 cm + CD-R.

Märksõnad: dokumendid/käsiraamatud

Kohaviit: 2-02-01580

Työsopimuslaki perusteluineen : lakikokoelma 2001 / [toimittaja: Raimo Luhtanen]. - Helsinki : Edita, 2001. - 137 lk.

ISBN 951-37-3357-2

Märksõnad: töölepingud/Soome/seadused (jur.)/seaduseelnõud

Kohaviit: 2-02-00876

Sotsiaalhooldusõigus

Захаров, М. ; Тучкова Э. Право социального обеспечения России. - Москва : Бек, 2001. - 576 lk.
ISBN 5-85639-296-5

Märksõnad: pensionisüsteemid/pensionid/tööstaaž/hüvitised/perehüvitised/sotsiaalhooldus/sotsiaalkindlustus/sotsiaaltoetused/ravikindlustus/õigusteooria/Venemaa/kõrgkooliõpikud/õppematerjalid

Kohaviit: 2-02-00678

Keskkonnaõigus

Aun, Jaanus. Metsaomaniku juriidiline abimees. - Tallinn, 2001. - 150 lk. - Bibl. 148-150.

Märksõnad: metsandus/erametsad/metsakasutus/maksustamine/õiguserikkumised/õigusloome/seadused (jur.)

Kohaviit: 2-02-00360

Kriminaalõigus

Elliott, Catherine. French criminal law. - Devon ; Portland, OR : Willan, 2001. - [ix], 244 lk.

ISBN 1-903240-30-1

Märksõnad: kuritegevus/karistusõigus/seadustikud/Prantsusmaa

Kohaviit: 2-02-00924

Handbook of youth and justice / ed. by Susan O. White. - New York [etc.] : Kluwer Academic / Plenum Publishers, c2001. - xi, 442 lk. - (The Plenum series in crime and justice).

ISBN 0-306-46339-3

Märksõnad: alaealised/kurjategijad/õiguslik seisund/lastekaitse/perevägivald/lapse õigused/alaealiste kuritegevus/delinkventne käitumine/noorukipsühholoogia/artiklikogumikud

Kohaviit: 3-01-03522

Karistusõiguse kaasusülesannete lahendamise meetodikast / koost. Jaan Sootak. - Tartu : Iuridicum, 2001. - 43 lk.

ISBN 9985-9326-9-2

Märksõnad: karistused/süüteod/kaasused (jur.)/õigusteooria/õppematerjalid

Kohaviit: 2-02-00346

Мельникова, Э. Ювенальная юстиция : проблемы уголовного права, уголовного процесса и криминологии. - Москва : Дело, 2000. - 272 lk. - (Российское право : теория и практика).

ISBN 5-7749-0176-9

Märksõnad: alaealiste kuritegevus/kriminoloogia/õigusteooria/seadused (jur.)/Venemaa/kõrgkooliõpikud/õppematerjalid

Kohaviit: 2-02-00676

Menetlusõigus

Aer, Janne. Oikeussuojan ulottuvuus hallinnossa: hallintolainkäytön antaman oikeussuojan merkitys viranomaistoiminnan auktoriteetin kannalta. - Helsinki : Kauppakaari, 2000. - XXXII, 293 lk. - (Turun yliopisto, 2000).

ISBN 952-14-0370-5

Märksõnad: halduskohtud/halduskohtumenetlus/edasikaebemenetlus/haldusaparaat/haldustoimingud/õiguskaitse/Soome/dissertatsioonid

Kohaviit: 2-01-09121

Kohtute sõltumatus ja kohtusüsteemi toimimise efektiivsus Eestis / [kokkuvõtete tõlge: Silva Soomets ; eessõnad: Peep Pruks, Eerik Kergandberg]. - Tartu : Iuridicum, 2002. - 215 lk.

ISBN 9985-870-11-5

Märksõnad: kohtud/kohtusüsteemid/kohtumenetlus/kohtunikud/sõltumatus/täitevõim/artiklikogumikud

Kohaviit: 3-02-00922

Lappalainen, Juha. Siviiliprosessioikeus. II. - Helsinki : Kauppakaari, 2001. - XLIX, 504 lk.

ISBN 952-14-0047-1

Märksõnad: tsiviilkohtumenetlus/kohtud/Soome/kõrgkooliõpikud/õppematerjalid

Kohaviit: 2-02-00800

Werlauff, Erik. Civil procedure in Denmark. - The Hague [etc.] : Kluwer Law International ; Copenhagen : DJoF Publishing, 2001. - 124 lk.

ISBN 90-411-1340-1

Märksõnad: tsiviilkohtumenetlus/kohtud/kohtunikud/Taani

Kohaviit: 2-01-09973

Riigiõigus

Grauberg, Indrek. Tsiviilkontrollist Eesti Vabariigis kui demokraatlikus õigusriigis. - Tallinn : Akadeemia Nord, 2001. - 63 lk. - (Akadeemia Nord toimetised = Publications of University Nord ; 12). - Bibl. lk. 52-55.

ISBN 9985-9351-6-0

ISSN 1406-5762

Märksõnad: kodanikuühiskond/demokraatia/õigusriik/ombudsmanid/õiguskantslerid/põhiseaduslikkuse järelevalve/õigusteatus/õigusfilosoofia

Kohaviit: PE B/2181 ; 12

Конституционное право : энциклопедический словарь. - Москва : Норма, 2001. - 677 lk.

ISBN 5-89123-409-2

Märksõnad: riigivõimuorganid/valitsemisorganid/valimissüsteemid/õigusteooria/terminoloogia/leksikonid

Kohaviit: 2-02-00608

Riigikogu teatmik : [andmed 2001. a. 1. nov. seisuga] / koost. Piret Juhani, Krista Tukk. - Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2001. - 39 lk.

ISSN 1406-5185

Märksõnad: parlamendid/teatmikud/aastaraamatud

Kohaviit: PE A/1652

Riigikogu (The Parliament of Estonia) directory : [editorial deadline 1 November 2001] / comp. by Piret Juhani, Krista Tukk. - Tallinn : Eesti Rahvusraamatukogu, 2001. - 39 lk.

ISSN 1406-5193

Märksõnad: parlamendid/teatmikud/aastaraamatud

Kohaviit: PE A/1653

Haldusõigus

Korruptsiooni võimalikkusest avalikus sektoris : valik artikleid / [eess.: Triin Reinsalu]. - Tallinn : Jaan Tõnissoni Instituut, 2001. - 102 lk.

ISBN 9985-92-703-6

Märksõnad: avalik sektor/kohalikud omavalitsused/avalikud teenistujad/korruptsioon/sisekontroll/õigusloome/artiklikogumikud

Kohaviit: 1-02-00172

Nordic Data Protection Law / Peter Blume (ed.)... [et al.]. - Copenhagen : DJoF Publishing, 2001. - VII, 244 lk.

ISBN 87-574-0068-7

Märksõnad: andmekaitse/isikuandmed/õiguskaitse/Põhjamaad/Euroopa Liit

Kohaviit: 2-02-02242

Randma, Tiina. Civil service careers in small and large states : the case of Estonia and the United Kingdom. - Baden-Baden : Nomos, 2001. - 237 lk. - (Verwaltungsorganisations, Staatsaufgaben und Öffentlicher Dienst ; 47). - Bibl. lk. 205-230. - Kokkuvõte eesti ja saksa k.

ISBN 3-7890-7271-0

Märksõnad: avalik teenistus/riigiametnikud/karjäär (teenistuskäik)/üksikjuhtumite analüüs/avalikud teenistujad/avalik haldus/Eesti/Suurbritannia

Kohaviit: PL A/4943 ; 47

Meditsiiniõigus

Leleu, Yves-Henry ; Genicot, Gilles. Le droit médical : aspects juridiques de la relation médecin-patient. - Bruxelles : De Boeck Université, 2001. - 243 lk. - (Droit actuel).

ISBN 2-8041-3582-9

Märksõnad: arstid/patsiendid/suhtlemine/arstieetika/Belgia

Kohaviit: 2-02-01317

Rahvusvaheline õigus

International law and sustainable development : past achievements and future challenges / ed. by Alan Boyle, David Freestone. - Oxford [etc.] : Oxford University Press, 2001. - xxx, 377 lk.

ISBN 0-19-924807-9

Märksõnad: Agenda 21/keskkonnaõigus/keskkonnakaitse/merereostus/merekaitse/säästev areng/kalandus/mereõigus/rahvusvahelised lepingud/rahvusvahelised kohtud/artiklikogumikud

Kohaviit: 2-02-00762

The International Tribunal for the Law of the Sea : law and practice / ed. by P. Chandrasekhara Rao, Rahmatullah Khan. - The Hague [etc.] : Kluwer Law International, 2001. - ix, 238 lk.

ISBN 90-411-1601-X

Märksõnad: Rahvusvaheline Mereõiguse Kohus/Rahvusvaheline Kohus/mereõigus/rahvusvahelised kohtud/erikohtud/võimkond/kohtumenetlus

Kohaviit: 2-01-09965

Merrills, J. G. Judge Sir Gerald Fitzmaurice and the discipline of international law : opinions on the International Court of Justice, 1961-1973. - The Hague ; London ; Boston : Kluwer Law International, c1998. - xvi, 340 lk. - (The judges ; 3).

ISBN 90-411-0538-7

Märksõnad: rahvusvahelised kohtud/Rahvusvaheline Kohus/kohtunikud/arvamused/biograafiad

Kohaviit: PL A/5105 ; 3

Murray, Jill. Transnational labour regulation : the ILO and EC compared. - The Hague [etc.] : Kluwer Law International, 2001. - xv, 241 lk. - (Studies in employment and social policy ; 8).

ISBN 90-411-1583-8

ISSN 1568-2536

Märksõnad: Rahvusvaheline Tööorganisatsioon/Euroopa Ühendus/Euroopa Liit/töösuhted/tööaeg/tööõigus

Kohaviit: PL A/192 ; 8

Reforming the United Nations : the quiet revolution / ed. by Joachim Müller. - The Hague : Kluwer, 2001. - xxi, 946 lk.

ISBN 90-411-1644-3

Märksõnad: Ühinenud Rahvaste Organisatsioon/Ühinenud Rahvaste Organisatsioon.

Peaassamblee/Ühinenud Rahvaste Organisatsioon. Julgeolekunõukogu/ajalugu/reformid/peasekretärid/rahuvalveoperatsioonid/dokumendid/resolutsioonid

Kohaviit: 2-01-09972

Riesenhuber, Eva. The International Monetary Fund under constraint : legitimacy of its crisis management. - The Hague; London ; Boston : Kluwer Law International, c2001. - xix, 420 lk. - (Legal aspects of international organization ; 39).

ISBN 90-411-1577-3

ISSN 0924-4883

Märksõnad: Rahvusvaheline Valuutafond/rahvusvahelised majandusorganisatsioonid/rahvusvaheline rahandus/rahanduskriisid/legitiimsus/üksikjuhtumite analüüs/Aasia/Indoneesia

Kohaviit: PL A/520 ; 39

United Nations Model Double Taxation Convention between developed and developing countries / Department of Economic and Social Affairs. - New York : United Nations, 2001. - XXIV, 383 lk. - (Economic & social affairs).

ISBN 92-1-159097-3

Märksõnad: Ühinenud Rahvaste Organisatsioon/maksustamine/topeltmaksustamine/maksuõigus/rahvusvahelised lepingud/tulumaks/kapitalimaksud/arenenud riigid/arengumaad/kommentaariid

Kohaviit: 2-01-09911

Inimõigused

Clark, Ann Marie. Diplomacy of conscience : Amnesty International and changing human rights norms. - Princeton, N.J. : Princeton University Press, 2001. - xii, 183 lk.

ISBN 0-691-05742-7

Märksõnad: Amnesty International/valitsusvälised organisatsioonid/rahvusvaheline poliitika/rahvusvaheline õigus/piinamine/õigusnormid

Kohaviit: 2-01-09896

The UN human rights treaty system in the 21st century / ed. by Anne F. Bayefsky. - The Hague London ; Boston : Kluwer Law International, c2000. - xx, 1116 lk.

ISBN 90-411-1415-7

Märksõnad: Ühinenud Rahvaste Organisatsioon/komiteed/põhiõigused/valitsusvälised organisatsioonid/rahvusvahelised lepingud/kohtud/kaebused/riigid/21. saj./dokumendid/resolutsioonid

Kohaviit: 2-01-09961

Rahvusvaheline eraõigus

Ануфриева, Л. Международное частное право : трансграничные банкротства, международный коммерческий арбитраж, международный гражданский процесс : том 3. - Москва : БЕК, 2001. - 760 lk.

ISBN 5-85639-305-8

Märksõnad: vahekohtud/pankrotid/tsiviilmenetlus/menetlusõigus/tsiviilõigus/õigusteooria/kõrgkooliõpikud

Kohaviit: 2-02-00942

The harmonisation of European private law / ed. by Mark Van Hoecke, Francois Ost. - Oxford ; Portland, Or. : Hart, 2000. - xix, 255 lk. - (European Academy of Legal Theory monograph series).

ISBN 1-84113-137-7

Märksõnad: õigusteooria/võrdlev õigusteadus/seaduste kooskõlastamine/Euroopa Liidu õigus/Euroopa

Kohaviit: 2-02-02111

Klami, Hannu Tapani ; Kuisma, Eira. Finnish law as an option : private international law in Finland. - Helsinki : Kauppakaari, 2000. - IX, 96 lk.

ISBN 952-14-0417-5

Märksõnad: võlaõigus/lepingud/tsiviilõigus/omandiõigus/füüsilised isikud/juriidilised isikud/õigusvõime/eestkoste/perekonnaõigus/pärimisõigus/lapsed/lapsendamine/rahvusvahelised lepingud/menetlusõigus/Soome

Kohaviit: 2-02-00794

Koostanud Maia Ruttu